

Comunidad: ett försök att revolutionera livet

1982

Innehåll

Världsomfattande kris	4
En ny realitet - Sverige	4
Motstånd och skapande	5
Synpunkter på arbete och "saker"	6
Utåtriktade aktiviteter	7
Svårigheter och konflikter	7
En sorts resumé	8

”Från dessa som känner
den djupaste avskyn
den starkaste lusten
och de nsanna skapande kraften
skall socialismen växa som verklighet...
få går vi framåt
för att bli många”

Gustav Landauer

Gruppen Comunidad har sitt ursprung i Comunidad del Sur - ett projekt om kollektiv som livsform, som startade 1955 i Montevideo, Uruguay. (Se FST nr 4/77)

Comunidad del Sur grundades av en grupp unga människor under en tid av kris för liberalismen (under den ”guldålder” då Uruguay kallades för Amerikas Schweiz). Denna grupp av människor ville bryta med de rådande värderingarna i det uruguayanska samhället, värderingar som stod starka men hade börjat undermineras genom rådande orättvisa, exploatering, översitteri och ökat politiskt förtryck.

Brytningen var inte endast ett avståndstagande utan också början till ett eget skapande - genom att motsätta sig skillnaden mellan politisk militans och vardagsliv, mellan arbete, fritid och uppfostran, ville man redan nu börja bygga strukturer som borde finnas i ett framtida samhälle. ”Den sanna generositeten mot framtiden består i att ge allt till nutiden”. Eftersom vi insåg att de revolutionära krafterna hade misslyckats och lidit nederlag även i de socialistiska revolutionerna gällde det nu för oss att bekämpa uppfattningen av revolutionen som något som kommer från ovan, och i stället verka för revolutionen som något här och nu.

Comunidad del Sur växte till som projekt och omfattade vid slutet av 1960-talet ett 50-tal personer, barn, ungdomar och vuxna. Kollektivet förfogade över 2 ha mark med ett antal byggnader på, i utkanten av Montevideo, och bedrev tryckeriörelse, verkstäder för konsthantverk samt hönseri och grönsaksodling. Arbetet var självförvaltad och man roterade mellan de olika arbetsuppgifterna. Hushållet med matsal/kök och tvättstuga var gemensamt. Barnen uppfostrades tillsammans - under skolåldern bodde de i sitt eget hus - man hade också ett daghem för de egna barnen tillsammans med barnen i kvarteret runtomkring.

Grunden för barnuppfostran kan uttryckas genom citatet ”Barnen tillhör ingen, inte sina föräldrar, inte samhället, utan endast sin egen framtida frihet”, vilket inte skall tydas som en sorts pedagogik, utan som ett uttryck för en vilja att skapa en meningsfull värld där vi alla kan utvecklas till fullo.

De fyra grundläggande riktningarna inom den ideologiska ramen kan åskådliggöras i följande punkter: Kollektivet var sålunda:

- *Frihetligt och federalistisk inom den politiska strukturen, vilket betyder ett horisontellt deltagande där beslutas genom överenskommelse på stormöte.*
- *Kommunistiskt på det ekonomiska området - ”av var och en efter hans förmåga, åt var och en efter hans behov”, och egendomen disponerad efter nyttjanderätt genom kollektiva beslut och inte genom arv.*
- *Revolutionärt, ett isolerat kollektiv kan nämligen inte bli ett verkligt alternativ till det rådande systemet, för den skull behöver det upprättas många olika sinsemellan koordinerade basgrupper, vilka efter hand kan bryta ner och ersätta det nuvarande samhället.*

Här har vi mest fäst oss vid det positiva i projektet, men naturligtvis fanns det också många olika motsättningar och problem, dels internt dels i förhållande till omvärlden.

Internt, så tillvida som skapandet av ett nytt samhälle utan att man hade någon tidigare erfarenhet, men med utgångspunkt från kamrater med "erfarenhet" av de värderingar de tagit avstånd ifrån - framkallade permanenta motsättningar och gjorde att de mål man satt upp ständigt fick revideras. Detta gällde både i praktiken och i teorin, och ledde till att under de 20 år projektet tilläts pågå, många människor lämnade kollektivet och många människor anslöt sig till det.

För omvärlden var Comunidad del Sur en utmaning, dels genom sina utåtriktade aktiviteter, bl.a i kvarteret och grannskapet, tillsammans med andra kollektiv och kooperativ med bonderörelsen och på arbetsplatser och studiecentra. Detta engagemang ledde till många konfrontationer. Kollektivet drabbades av direkt förtryck, militären gjorde husundersökningar, tryckeriet stängdes, medlemmarna kastades i fängelse.

Världsomfattande kris

Att vår värld är delad i "underutvecklade" länder och "utvecklade" länder kan inte fattas som om det rörde sig om skilda fenomen, snarare är det fråga om komplementära delar av en och samma process. Denna motsättning är oundgänglig för att denna process skall fortgå. Därför behövs det både i Europa, Nordamerika, Latinamerika, Asien och Afrika en global förändring av ett förtryckande och meningslöst system. Behovet av förändring är detsamma, även om krisen i systemet ter sig olika i varje region. På det viset uppstår olika konkreta situationer, olika konflikter och olika verktyg används för att dämpa dessa konflikter.

I de "underutvecklade" länderna framträder krisen med ett "hungerns ansikte", materiell fattigdom och militär repression av protestaktioner. I de "utvecklade" länderna tar sig förtrycket mer subtila former, men är ändå bara olika sidor av samma mynt.

I början av 70-talet ledde denna tillspetsade världskris till att Latinamerika utsattes för ökad militär repression och militärdiktaturer började framträda. För Comunidad del Surs del betydde det att man, år 1975, efter en lång period av förtryck och fängslanden, tvingades att lämna landet, liksom tusentals andra latinamerikaner.

En ny realitet - Sverige

Efter ett kort mellanspel hos den "progressiva" peruanska militärdiktaturen, ankom en liten grupp från Comunidad del Sur till Sverige - andra medlemmar hade tidigare kommit hit som politiska flyktingar.

De grundläggande idéerna för Comunidad del Sur är fortfarande desamma, men här i Sverige har vi mött nya problemställningar: vår situation som icke-svenskar, den allmänna situationen i Sverige som ett "utvecklat" land. Detta har lett till att vår motdell för social samhällsförändring har tvingats anpassa sig till en ny situation.

Med anledning av att vara "icke-svenskar", har vi stärkts i vår position som internationalister, som egentligen inte var ny eller främmande utan var en del av våra grundläggande idéer.

När gruppen kom till Sverige hade det förflutit 100 år sedan den första arbetarstrejken i Uruguay utbröt. Strejken hade framförallt organiserats av italienare, jugoslaviner och spanjorer och slagorden hade klingat på flera olika språk, ett motto hade varit: "Vårt fosterland är hela världen och friheten är vår lag".

Här i Sverige, å andra sidan, står de stora kapitalistiska företagen för internationalism, men i deras egen tolkning: kapitalet är vårt, och arbetskraften är finsk, jugoslavisk, turkisk, grekisk eller latinamerikansk. 10% av Sveriges befolkning består av utlänningar. Oberoende av utbildning och förmåga, utför de utgifter med lägre social status, som både företagen och fackföreningarna är överens om att utbildad och fackligt skolad svensk medelklass under inga som helst omständigheter kan utföra.

Därför fick idén om internationalismen en ny dimension: den kultur vi ärvt och som vi kommer ifrån hade kastat ut oss - efter att vi tagit avstånd ifrån den - och i den kultur vi kom till placerades vi i produktionsapparaters marginal.

Det alternativ vi tidigare valt, framstod då som ännu relevantare: inte att vara latinamerikan eller svensk, utan att gemensamt skapa en ny kultur, baserad på deltagande, solidaritet och självförvaltning och det tillsammans med alla dessa "svenskar", "latinamerikaner" eller "turkar" som har tagit kritiken av det här samhället som utgångspunkt för att lägga grunden till en mer genomgripande kulturell, social och individuell omvandling.

Motstånd och skapande

En samhällsordning kan inte komma till stånd genom justeringar på en makrostrukturell nivå, genom att vi endast byter personer vid maktens spakar, eller genom en individuell kullerbyta, så att vi byter personlighet, utan måste ske genom en attack på de sociala strukturerna.

I stället anser vi, ska man skapa mikrosociala strukturer, där vi som individer och samhälle på nytt lär oss att förvalta och bestämma över våra liv. Vårt projekt ryms inom dessa ramar, men om det förblir ensamt i sitt slag och isolerat förlorar det sin samhällsförändrande mening.

Vårt projekt går ut på att skapa en social livsmoder som en person eller något som växer. Den sociala livsmodern kan delas upp i tre områden som har med *personer*, *saker*, och *idéer* att göra, dessa områden är integrerade i varandra och har valts av kollektivets medlemmar.

Det som *personer* representerar omfattar alla interpersonella förhållanden: vuxna - barn, gamla - unga, män - kvinnor, gruppdynamik, uppfostran, etc.

Saker står för: arbete - inklusive hushållsarbete - arkitektur, arbetsredskap, ekonomi etc.

Och *idéerna* omfattar utåtriktade aktiviteter, bearbetning och studier av frågor som är viktiga för kollektivet.

Dessa tre plan existerar i samhället - men utan direkt kontroll av de individer som berörs av dem.

Det ligger i storstädernas struktur att förvaltning av dessa städer endast kan ske genom centraliserade och byråkratiska apparater, vilket i sin tur leder till att människan blir ett nummer i en serie och att de sociala relationerna blir anonyma och ansiktslösa.

Uppenbarligen har alla personer bosatta i Sverige gemensam ekonomi, nämligen genom skattesystemet. (Skatterna täcker konständerna för alla dem som inte kan delta i direkt produktion, t ex gamla, barn och sjuka, samt uppehåller en bred byråkrati som administrerar dessa medel utan något större deltagande av de som använder eller betalar dessa tjänster). Och dessutom arbetar, producerar och konsumerar de "gemensamt" det som marknaden erbjuder. Men ändå upplever varje individ samhället som något ogripbart. Vi skapar en anonym miljö där vi också själva blir anonyma.

Skapandet av en social livsmoder är därför ett försök att ta vara på oss som individer med förmåga att välja och bestämma och att ta över den sociala förvaltningen av oss själva.

Comunidad består just nu av åtta vuxna och tre barn, av svenskar och latinamerikaner, samt ett tiotal personer knutna till gruppens olika aktiviteter med sikte på att integrera sig i projektet som helhet eller endast i det gemensamma arbetet. Vi bor i tre lägenheter i Vårberg - en förort till Stockholm. Lägenheterna har vi organiserat efter tre funktioner: matsal/kök, studier och arbete (cykelverkstad, fotolabb, textilverkstad...).

Dessutom har vi var sitt rum. Det här är en provisorisk lösning av boendesituationen med klara begränsningar. Vi håller därför på att skissera ett boendeprojekt tillsammans med andra kamrater, ett projekt som respekterar den sociala livmodern vi vill skapa, och med plats för kamrater som identifierar sig med dess idéer.

De grundläggande punkterna i boendeprojektet är: gemensamma utrymmen för arbete, fritid, studier, hus-håll och med plats för olika sociala strukturer.

Synpunkter på arbete och ”saker”

Vi har gemensam ekonomi - det vill säga de inkomster vi får genom produktion läggs i en gemensam kassa. Sedan har vi en budget för mat, kläder, hälsa, resor, semester, fickpengar o s v. Vi har haft gemensam ekonomi även när vi inte har arbetat och producerat tillsammans, och det är oavsett våra inkomster. Vi anser att den lön vi fick av det kapitalistiska systemet inte motsvarade vår arbetsinsats och inte stod i proportion till var och ens möjligheter och behov.

En gång per år har vi planeringsmöte, där vi bestämmer riktlinjerna för ett år framåt. Där tar vi upp teman som: hur mycket behöver vi producera och det enligt vilken konsumtionsnivå ska vi ha, vem skall arbeta med vad (roterande system) vilka utåtriktade aktiviteter ska vi prioritera. Samtidigt gör vi en utvärdering av det år som gått.

Den planering som vi gör på årsmötet uppföljs genom arbetsmöten varje vecka på arbetet och genom ett stormöte en gång per vecka för hela kollektivet.

Efter en lång tids förhandlingar med olika byråkratiska instanser för att få våra ekonomiska föreningar (arbetskooperativ) registrerade, lyckades vi hösten 1980 starta egna arbetsplatser: ett tryckeri (Tryckop Grafiska Verkstäder), och ett bokförlag (Förlaget Nordan). Båda dessa kooperativ är självförvaltade, vilket innebär att alla deltar i beslutsprocessen, förvaltningen och i arbetet. För oss innebär gemensamt arbete ett personligt val: att inte sälja vår arbetskraft och vår förmåga att fatta beslut och därigenom ”tjäna överlevnaden” och ett socialt: genom att redan nu skapa andra produktionsförhållanden för att visa att de kan genomföras.

Tryckeriet är ett fullständigt offsettryckeri, och arbetar framförallt för olika ekologiska grupper, kvinno-grupper, teatergrupper, andra kooperativ. Vi producerar mest böcker, tidskrifter, affischer samt informations-material. Genom förlaget får vi möjlighet att kombinera produktivt och utåtriktat arbete. Vi söker att:

- a) Bevara och stärka en identitet som sträcker sig över alla nationella gränser och som grundas på partisk solidaritet och aktivt deltagande på alla vardagslivets områden.
- b) Motverka den beroendeställning som inte minst politiska flyktingar och invandrare riskerar att försät-tas i och som leder till att de kan utnyttjas som billig och/eller okvalificerad arbetskraft.
- c) Ge spridning åt idéerna om självförvaltning som en av förutsättningarna för skapandet av en ny kultur, och i samband därmed utge verk av latinamerikanska författare som kan vara av intresse för den situation vi går till mötes.

Vidare vill vi visa på rikedomerna och skaparförmågan inom världens ”fattiga” områden och regioner, för att därigenom förmedla erfarenheter och idéer till de i kris stadda ”utvecklade” länderna.

Utåtriktade aktiviteter

Vi har våra arbetslokaler i ett kollektivhus - Kapsylen - på Söder i Stockholm. Kapsylen består av 12 grupper som bl a arbetar med teater, keramik, textil, arkitektur, ekologi, musik... Grupperna är autonoma och kompletterar varann. Huset förvaltas av grupperna gemensamt.

Vi har genom Kapsylen fått kontakt med olika pacifistiska och antikärnkraftsgrupper inom den alternativa rörelsen. Det är grupper som i dag har en begränsad målsättning och som inte besitter en strategi för ett globalt samhälle. Trots detta strävar de efter en mikrostrukturell förvandling av samhället som vi i stort sett identifierar oss med.

Förhållandet till dessa grupper är viktigt, samtidigt som utvecklandet av ett kollektivt nät är nödvändigt för att skapa solidariska förhållanden. Genom en sådan "strategi" för en global struktur kan vi åstadkomma ett sunt alternativ till staten och det kapitalistiska systemet. Som ett led i denna strävan har vi utvecklat speciella förhållanden till andra grupper, här i Sverige och utomlands. Moder Jord i Skåne och Jord Cirkus i Stockholm.

Inom kvinnorörelsen som man kan se som ett uttryck för avståndstagandet till det patriarkala samhället, har vi också funnit gemensamma nämnare, detta framför allt på grund av att Comunidad är ett alternativ till kärnfamiljstrukturen, varje person har ett värde i sig och i sina åtaganden och alla uppgifter, både traditionellt kvinnliga och manliga, behandlas på stormöte. Naturligtvis är vi medvetna om att våra inlärda könsroller har stor betydelse i alla situationer, och att det många gånger finns en tendens till att falla in i traditionella mönster.

Comunidad fungerar också som idell förening och bedriver olika kulturella aktiviteter. Vi ger ut en tidskrift - Comunidad - som utkommer med 6 nr/år (nu inne på årgång 5) och som tar upp olika teoretiska frågor såsom självförvaltning, kvinnofrågor, kollektivrörelsen, ekologiska ämnen, och som informerar om Latinamerika, men framförallt om Sverige. Tidskriften utkommer på spanska.

Föreningen organiserar också debatter, studiecirkelar och seminarier kring ämnen som invandrarnas situation i Sverige, uppfostran, tvåspråkighet och modersmål, självförvaltning, psykodrama, maktens struktur och dess reproduktion, kooperativism m m, m m.

Våra barnaktiviteter har för oss varit ett sätt att ersätta bristen på en verklig social livsmöte. Vi har varit medvetna om att vi inte kunnat erbjuda barnen en miljö som överför de värden vi står för och därför har vi försökt förbättra kommunikationen och utbytet mellan barn och vuxna genom att organisera olika aktiviteter: lekar, samtal, utflykter m m.

I dessa aktiviteter deltar våra barn samt barn från grannskapet. Kanske är det onödigt att påpeka att vi inte försöker skapa "ett centrum för ideologisk påverkan", utan vad vi vill är att bryta med de artificiella skillnaderna som finns mellan barn och vuxna och som leder till bristande kommunikation och förståelse för varandras situation.

Svårigheter och konflikter

Ett av de teman som skapar de flesta konflikterna mellan oss är hur man samtidigt kan lära sig att agera som individ och som grupp. Fastän gruppens struktur underlättar allas deltagande, är det ändå svårt för alla att verkligen delta, vilket kan bero på flera olika faktorer, t ex ovana, personliga skillnader eller på att man inte vet hur man ska göra. Dessutom är passiviteten och beroendet inför en auktoritet något mycket vanligt i vårt samhälle och ofta "bekvämare" och mindre "riskabelt". Det betyder att det finns någon som bestämmer och som har hand om allt det som man själv inte bryr sig om att ta ansvar för. Myten om den existerande pyramiden

i de mänskliga relationerna, tycks vara den djupast rotade föreställningen bland människor, grundlagd redan under de första levnadsåren.

Ett annat problem är att hitta en balans mellan våra aktiviteter som arbetsgrupp, som utåtriktad verksamhet och som enskilda personer.

I vårt försök att skapa våra arbetsplatser möter vi också en hel rad bestämmelser och förordningar från statens och det kapitalistiska systemets sida som försvårar utvecklingen, allt ifrån finansieringen till hur vi vill arbeta.

Vi tror också att det här utvecklade konsumtionssamhället med dess teknologi har skapat en mer individualistisk och oengagerad människa, vilket gör det svårare för gruppen att vinna nya medlemmar. Tex anses gruppen och gruppens projekt mycket ”intressant”, men få känner sig delaktiga i eller utmanade av de perspektiv för framtiden som ligger i projektets utformning.

En sorts resumé

Vi anser att vi redan nu måste lägga grunden till en frihetlig samhällsförändring genom att handla socialt i basgrupper. Därigenom kan vi söka individens möjligheter att föreställa sig en världen grundad på fria överenskommelser och autentiskt deltagande. För att säga det med Landauers ord: ”få går vi framåt, för att bli många...” medvetna om att vi alla behöver varandra.

Det Anarkistiska Biblioteket

Comunidad: ett försök att revolutionera livet
1982

Frihetlig Socialistisk Tidskrift #2 1982

sv.anarchistlibraries.net